

	<p style="text-align: center;">Силабус навчальної дисципліни «Риторика»</p> <p style="text-align: center;">Факультет: Х та ХТ Кафедра: філософії та українознавства Викладач: к.ф.н, доц. Чичков А.Г.</p>
Рівень вищої освіти	
Статус дисципліни	вибіркова
Семестр/тетраметр	
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	4,0/ 120 годин
МЕТА дисципліни	<p>Навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що є підґрунтям становлення фахівця у своїй галузі. Вивчення дисципліни передбачає формування творчого теоретичного мислення, опанування студентами основ як професійної, так і міжособистісної комунікації, практичними комунікативними навичками адаптації в сучасних українських реаліях. У результаті вивчення дисципліни студенти мають опанувати основні теоретичні засади ораторського мистецтва, отримати практичні навички, необхідні майбутньому фахівцю.</p>
Чому можна навчитись (результати навчання)	<p>Формування навичок роботи із різними джерелами інформації при підготовці майбутнього виступу; – вміння аналізувати історичні джерела риторики, наукову й творчу діяльність видатних риторів і ораторів давньої Греції, давнього Риму, країн Західної Європи, України, видатних ораторів сучасності; - знати закони риторики, механізм дії законів та їхній абсолютний характер, логічні, психолого-педагогічні та естетичні основи риторики, її види та особливості використання в професійній практичній діяльності сучасного фахівця</p>
Зміст дисципліни	<p>Зміст дисципліни: Риторика як дар природи, плід мистецтва й наука. Історичні джерела її та розвиток в умовах рабовласницького ладу. Джерела риторики часів Перікла (У ст. до н.е.). Діяльність софістів. Риторика в житті Сократа (469-399 рр. до н.е.): діалоги, бесіди, дискусії та “іронія”. Платон (427-347 рр. до н.е.) та його Академія. Розуміння сутності риторики Платоном. Демосфен (близько 384- 322 рр. до н.е.) та його час. Мистецтво Демосфена-оратора. Аристотель (384-322 рр. до н.е.) – видатний давньогрецький філософ-енциклопедист, автор теорії риторики. Визначення Аристотелем місця риторики серед інших наук і мистецтв, сутності “технічних” та “нетехнічних” способів переконання. Тенденції елінізації давньоримської культури (III ст. до н.е.). Місце риторики й ораторики в системі освіти давнього Риму. Граматики і граматисти, літерати і літератори та їхня роль у розвитку ораторського мистецтва давнього Риму. Теорія римського красномовства Квінтіліана (бл.35-бл.96 рр. н.е.). Цицерон – давньоримський державний діяч і оратор. Аналіз його теоретичної спадщини: “Про оратора”, “Брут”, “Оратор”. Мистецтво Цицеронаоратора. Цицерон про вимоги до оратора. Зародження християнської, церковно-богословської риторики, її педагогічні та етичні засади. Проповідіраньохристиянських проповідників як зразок красномовства. Мистецтво бесіди –</p>

гомилетика. Візантійська риторика. Іоанн Златоуст, Василь Великий – видатні богослови і оратори IV сторіччя. Соціальне та суспільно-політичне звучання ранньої проповіді. Формування засад європейського красномовства в епоху Середньовіччя. Риторика середньовічного Заходу. Західноєвропейська риторика нового часу. Слов'янська риторика, історичні умови її формування, особливості розвитку і становлення. М.В. Ломоносов – видатний вчений, оратор, теоретик красномовства. Історична динаміка образу оратора. “Правила вищого красноречія” М.Сперанського. Розвиток академічної риторики в Росії: Т.Грановський, Д.Менделєєв, К.Тімірязєв. Розвиток судового красномовства в Росії: Пороховщиков П.С., Коні А.Ф., Ф.М. Плевако. Розвиток риторики в Київській Русі. “Слово про закон і благодать” Митрополита Іларіона (XI ст.). Братські школи. Полемічна література як зразок риторичної діяльності. Риторичні традиції Києво-Могилянської академії. Ф.Прокопович (1681-1736 рр.) – видатний суспільно-політичний діяч - теоретик та практик красномовства. “Духовний регламент” – його суть, значення та вплив на Петровський наказ 1724р. “Господам сенаторам...”. Ф.Прокопович – теоретик красномовства. Г.Сковорода (1722-1794 рр.) – “український Сократ”. Становлення мислителя, його життєва позиція. Філософія й риторика в житті Г.Сковороди. І.Франко – видатний український поет, оратор, революціонер. Промови І.Франка, М.Павлика і О.Терлецького на Львівському судовому процесі 1878 р. Українська риторика за часів Центральної Ради. Риторична спадщина Василя Липківського. Сучасні тенденції розвитку красномовства в Україні, його етичні засади. Сутність етно-історико-культуроспецифічної теорії риторики. Риторика в умовах професійної діяльності журналіста. Закони риторики. Механізм дії і дотримання законів риторики. Три компоненти комунікації. Три компоненти комунікації (оратор – промова - аудиторія) як ядро всіх моделей вербального спілкування. Характер відносин між оратором і аудиторією як визначальний фактор усної вербальної комунікації. Закони риторики як основа успішної риторичної діяльності: концептуальний, моделювання аудиторії, стратегічний, тактичний, мовленнєвий, ефективної комунікації, системно-аналітичний. Етапи підготовки промови: підготовчий, реалізації. Сутність і зміст суспільно-політичного красномовства, його форми: промова, доповідь, публічна лекція, політична бесіда, мітинговий виступ. Сутність і зміст судового красномовства, його форми, види промов. Специфіка риторичної діяльності юриста. Поняття початку виступу. Співвідношення змісту і обсягу початку із основною темою і тезою виступу. Поняття вступу. Обсяг і зміст вступу. Головна частина виступу. Структура доведення: теза, аргументи, демонстрація. Теза як основна думка, справедливості якої вимагає доведення. Аргументи – думки, справедливості яких перевірена і доведена практикою. Демонстрація як зв'язок між тезою і аргументами. Роль демонстрації в усному викладі. Основні стратегії доведення. Поняття висновків, їхня структура і обсяг. Закінчення виступу, його кліше і значення. Допоміжний матеріал в промові. Визначення, види визначень: шляхом позиціонування в класифікації, шляхом надання синонімів та антонімів, шляхом наведення прикладів. Приклади і факти. Наочність, її види та роль. Авторитетні посилання. Посилання на авторитет мовця як вид авторитетних посилань. Рекомендації та

	<p>обмеження. Вимоги логіки: послідовність викладу, цілеспрямованість промови, підпорядкованість всього цілеспрямованість промови, підпорядкованість всього матеріалу основній ідеї. Закони формальної та діалектичної логіки в ораторському мистецтві. Закони тотожності, неприпустимості суперечностей, достатньої підстави, виключеного третього. Типові помилки, що виникають внаслідок порушення законів логіки. Використання в риторичі методів логічного мислення: індукції, дедукції, аналогії. Форми логічного мислення в риторичі: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення. Сутність переконання, система й структура доказів, аргументи як основа доказів. Вимоги до аргументації, види аргументів. Психологічні основи красномовства: увага та її різновиди, пам'ять, інтерес та його види, рівні сприйняття інформації. Поняття культури мовлення та комунікативні якості мовлення: правильність, ясність, точність, чистота, багатство, образність, виразність, логічність тощо. Слухові елементи мови оратора: голос, вимова, інтонація, ритм, пауза. Етноспецифічність вербального спілкування. Кінесичні та проксемічні засоби спілкування. Зорові елементи: жести, міміка, поза. Емоції та мистецтво впливу на них Особистість оратора та рівні його впливу на аудиторію. Стель і тип мовлення. Засоби забезпечення асоціативності і наочності мовлення. Використання прийомів новизни, персоніфікації, проблемної ситуації, співучасті, театралізації в ораторському мистецтві</p>
Види занять	Лекції, самостійна робота
Пререквізити (передумови вивчення дисципліни)	«Українська мова за професійним спрямуванням», «Сучасна українська мова»
Інформаційне забезпечення з фонду та депозитарію ДВНЗ УДХТУ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Олійник Ольга Борисівна. Сучасна ділова риторика: навчальний посібник / МОН. – Київ: Кондор, 2010. – 166 с. 2. Олійник Ольга Борисівна. Риторика: Навчальний посібник/ МОН. – Київ: Кондор, 2009. – 170 с. 3. Онуфрієнко Галина Сергіївна. Риторика: навчальний посібник/ МОН. – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 592 с. 4. Пономарьова Галина Федорівна, Петриченко Лариса Олексіївна, Бабакіна Оксана Олексіївна. Риторика: навчальний посібник Харків: КЗ ХГПА, 2013. – 420с. 5. Спанатій Любов Степанівна. Риторика: Навчальний посібник/ МОН. – Київ: Ін Юре, 2008. – 144 с.
Поточний та семестровий контроль	Модульна контрольна робота, залік.
Електроний ресурс дисципліни	